

Principen om sändebud

För de som vill förstå treenighetens vara eller inte vara är det av grundläggande betydelse att studera principen om sändebud (agenter). När man förstår denna kommer en mängd "pusselbitar" att falla på plats. Principen om sändebud används ofta i vårt dagliga samhälle även om vi inte alltid tänker på det. Om någon säger sig ha byggt ett hus är det normala att personen inte själv har stått för själva byggandet, utan istället anlitate snickare (sändebud) att göra jobbet. Principen används även när det gäller länder emellan. Ett lands ambassadör fungerar som sitt hemlands sändebud och är därmed landets representant vart han än befinner sig. Med andra ord är det det utsända landet man förhandlar med när man förhandlar med dess ambassadör. Denna idé om ambassadörskap är förmodligen ett verk av Gud för att ge oss en tydligare förståelse av hur den himmelska principen om sändebud fungerar. Vi kommer i denna artikel att gå igenom flera olika exempel från Bibeln där principen om sändebud förekommer för att visa att visa på dess frekventa förekomst.

När vi läser Gamla testamentet ser vi vid flera tillfällen hur den evige Guden (YHWH) uppenbarade sig för människor. Vid en första anblick verkar det som att dessa bokstavligen fick se Honom. Läser vi däremot lite noggrannare visar det sig att det inte alls var Han de fick se, utan någon av Hans sändebud. Denna typ av Gudsuppenbarelser har gett upphov till ett speciellt begrepp inom judendomen som betyder "Lille YHWH":

*"Denna typ av uppenbarelse av YHWH på jorden i människolik gestalt, som på något sätt är skild från den YHWH som befinner sig i himlen, har gett upphov till ett speciellt begrepp inom judisk teologi. Det kallas för YHWH-Katàn, eller Adonai-Katàn, som betyder 'Lille YHWH' ... Vem är denne agent? Är det YHWH själv? Nej det kan det inte vara för 'ingen människa har sett eller kan se' den Evige. Det måste därför vara någon annan som till fullo representerar Honom. Rabbinerna kallar honom för Adonai-Katàn."*¹

Det sändebudet gör och säger tillskrivs den som har sänt honom på ett sådant sätt att det i praktiken inte går att se någon skillnad mellan utsändaren och sändebudet. Den som därför möter sändebudet ser och hör den som har sänt honom. Det var därför Jesus kunde säga att "*den som har sett mig har sett Fadern*".² Inte för att han själv var Fadern (Gud), utan för att han var utsänd av Honom och representerade Honom fullt ut. En annan händelse som beskriver detta med principen om sändebud är när Jakob befann sig i Haran hos sin morbror Laban. Efter att ha varit där en lång tid började han planera att fly från sin morbror. I samband med detta berättade han en dröm han haft för sina båda hustrur Lea och Rakel:

*"Guds ängel sade till mig i drömmen: Jakob! Jag svarade: Här är jag. Då sade han: Lyft blicken och se hur alla hannar som betäcker småboskapen är strimmiga, spräckliga och fläckiga. Jag har sett allt som Laban gör mot dig. **Jag är Betels Gud.** Det var där du smorde en minnessten och **gav mig ett löfte.**"*³

¹ Stefan K. Blad. *Är treenigheten biblisk?* Kapitel 5. <http://www.messianskaforeningen.se/Treenigheten/trinity.htm>

² Joh. 14:9

³ 1 Mos. 31:11-13

Den ängel Gud hade sänt sade till Jakob att han var Betels Gud och att det var han som hade tagit emot Jakobs löfte. Men hur kunde denna ängel göra sådana anspråk? Det kunde han eftersom han var utsänd av Gud till att vara Hans representant. I fotnoten till denna text i en judisk översättning av Moseböckerna ges samma förklaring: *“Som Guds sändebud, talade ängeln i första person, beskrivande sig själv som Betels Gud.”*⁴

Ett ytterligare exempel på principen om sändebud hittar vi i berättelsen om när Jakob befann sig vid Jabboks vadställe. Där brottades han med en man ända fram till morgonrodnaden.⁵ I denna text ges intrycket att det var Gud själv han brottades med. Ja, det står till och med att han fick se Guds ansikte: *“Jag har sett Gud ansikte mot ansikte”* (v. 30). Men var det verkligen Guds ansikte han fick se? Vid en första anblick kan det tyckas så, men studerar vi lite noggrannare får vi en annan förståelse av det hela. Eftersom Gud, vid ett senare tillfälle, sade till Mose att *“ingen kan se mig och leva”*,⁶ får vi nog utgå från att det inte kan ha varit Gud personligen han fick se och brottas med. Men om det inte var Gud, vem var det då? Svaret på detta hittar vi i Hosea bok:

*“I moderlivet grep han (Jakob) sin bror i hälen, när han blivit man kämpade han med Gud. Ja, han kämpade med ängeln och vann seger, han grät och bad honom om nåd.”*⁷

Det var alltså en ängel han brottades med vid Jabboks vadställe och inte Gud själv. Möjligen var det en av de änglar han mötte på sin färd mot löfteslandet och som det står skrivet om i början av samma kapitel: *“Då mötte Guds änglar honom”*.⁸ Att det var en ängel han brottades med bekräftas även av *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*:

*“We have here the remarkable story of Jacob's wrestling with **the angel** and prevailing, which is referred to, Hos. xii. 4 ... While Jacob was earnest in prayer, stirring up himself to take hold on God, **an angel** takes hold on him.”*⁹

Låt oss gå vidare med ännu ett exempel. I början av andra Mosebok berättas hur Mose, efter en speciell händelse, fick fly från Egypten för att senare hamna i Midjan. Där gifte han sig med en midjanitisk kvinna och arbetade med att valla sin svärfar Jetros får. Vid ett av dessa tillfällen vallade han fåren *“bortom öknen och kom till Guds berg Horeb”*.¹⁰ Han fick där vara med om något högst ovanligt. En buske började brinna, utan att brinna upp! Men i denna händelse finns något annat intressant många lätt missar:

*“Där uppenbarade sig **HERRENS ängel** för honom i en eldslåga som slog upp ur en buske ... När **HERREN såg** att han gick för att se efter, ropade Gud till honom **ur busken** ... Och han sade: ‘Jag är din faders Gud, Abrahams Gud Isaks Gud och Jakobs Gud’. Då dolde Mose ansiktet, ty han bävade för att **se på Gud**.”*¹¹

⁴ Scherman, Nosson. *The Stone Edition - The Chumash*. The ArtScroll Series, 1998 (s. 163, v. 13).

⁵ 1 Mos. 32:22 ff.

⁶ 2 Mos. 33:20

⁷ Hos. 12:3-4

⁸ 1 Mos. 32:1

⁹ Henry, Matthew. *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*. Marshall, Morgan & Scott, 1960 (s. 53)

¹⁰ 2 Mos. 3:1 ff.

¹¹ 2 Mos. 3:2, 4-6

Här står det att en Guds ängel uppenbarade sig för honom ur busken, men även att det var Gud som ropade till honom ur denna buske. Var båda två i busken på samma gång, eller blandade Mose ihop de båda när han skulle skriva ner händelsen? Det mest sannolika är att det bara var ängeln som befann sig i busken och som talade till honom. Att det förmodligen var så förstår vi utifrån Stefanus försvarstal i Apostlagärningarna:

“När fyrtio år hade gått, visade sig en ängel för honom i öknen vid Sinai berg, i flamman från en brinnande törnbuske. Mose förundrade sig över synen han såg, och då han gick närmare för att se efter vad det var, kom Herrens röst: Jag är dina fäders Gud, Abrahams, Isaks och Jakobs Gud ... Denne Mose som de förnekade när de sade: Vem har satt dig till ledare och domare?, honom sände Gud som ledare och befriare genom ängeln som uppenbarade sig för honom i törnbusken.”¹²

Det står visserligen att när Mose gick närmare ”kom Herrens röst”. Men trots det sammanfattar han hela händelsen med att det var ”ängeln som uppenbarade sig för honom i törnbusken”. Det som skedde var att ängeln (sändebudet) talade i Guds ställe. Han var Guds utsände som representerade honom fullt ut. Lite längre fram i samma kapitel citerade Stefanus från Jesaja 66:1: “Himlen är min tron, och jorden är min fotpall. Vad för ett hus kan ni bygga åt mig, säger Herren, eller vad för en plats där jag kan vila? Har inte min hand gjort allt detta?” (v. 48-49). Om Gud bokstavligen inte kan rymmas i en byggnad, hur mycket mindre kan Han då rymmas i en buske? Det mest troliga var därför inte att Gud var i busken utan ett av Hans sändebud. Men låt oss gå vidare med en liknande, men senare, händelse vid Sinai berg och som ytterligare beskriver detta med principen om sändebud. Här vid Sinai skulle Mose och Israels barn ingå ett förbund med HERREN (YHWH):

“Och HERREN steg ner på Sinai berg, på toppen av berget, och HERREN kallade Mose dit upp. Och HERREN sade till Mose ... När Gud hade talat färdigt med Mose på Sinai berg, gav han honom vittnesbördets två tavlor, tavlor av sten, skrivna med Guds finger.”¹³

Här verkar det onekligen som att Gud själv talade med Mose, för att därefter överlämna vittnesbördets två tavlor till honom. Men jämför vi denna redogörelse med det försvarstal Stefanus höll inför Stora rådet i Apostlagärningarna, får vi en helt annan förståelse av vad som hände vid Sinai:

“Det var Mose som i församlingen i öknen var tillsammans både med ängeln som talade till honom på berget Sinai och med våra fäder, och som tog emot levande ord för att ge till oss ... Finns det någon profet som era fäder inte har förföljt? De dödade dem som förutsade att den Rättfärdige (Jesus) skulle komma, och honom har ni nu förrått och mördat, ni som har fått lagen förmedlad av änglar men inte hållit den.”¹⁴

Här ser vi att det inte alls var Gud som talade till Mose på berget och som gav honom Lagen, utan att det istället var Hans änglar (sändebud). Att Jesus inte kan ha varit inblandad syns tydligt med

¹² Apg. 7:30-35

¹³ 2 Mos.19:20-21; 2 Mos. 31:18

¹⁴ Apg. 7:38, 52-53

tanke på att Stefanus precis innan sade att profeterna förutsade att ”den Rättfärdige”, dvs. Jesus, skulle komma. Om det nu var Jesus som gav Mose vittnesbördets två tavlor borde väl Stefanus rimligen ha sagt det i sitt försvarstal. Att det var änglarna och inte Jesus som agerade på Mose tid förstår vi även utifrån andra ställen i Nya testamentet: *“Om redan det ord som talades genom änglar stod fast ...”*¹⁵ *“Varför gavs då lagen? Den blev tillagd för överträdelsernas skull för att gälla tills avkomlingen skulle träda fram, han som löftet gällde. Den utfärdades genom änglar och lades i en medlares hand.”*¹⁶ Dessa båda verser visar på samma sätt som Stefanus vittnesbörd att Gud använde sig av sina änglar när Han talade till Mose och gav honom Lagen. Fortsätter vi sedan att studera Stefanus försvarstal inför Stora rådet hittar vi ytterligare belägg för principen om sändebud. Stefanus citerade från andra Mosebok med följande ord:

*“Jag har själv sett hur mitt folk förtrycks i Egypten och hört hur de suckar, och jag har stigit ner för att befria dem. Gå nu! Jag sänder dig (Mose) till Egypten.”*¹⁷

Stefanus fortsatte därefter sitt tal med att förklara inför Stora rådet att *“honom (Mose) sände Gud som ledare och befriare”* (v. 35). Gud lovade att befria sitt folk, men det var Mose (sändebudet) Han använde sig av för att genomföra denna befrielse. Låt oss även se på de ord i 2 Mosebok Stefanus citerade från:

*“HERREN sade: ‘Jag har sett hur mitt folk förtrycks i Egypten, och jag har hört hur de ropar över sina plågåre. Jag känner till deras lidande. Därför har jag stigit ner för att rädda dem undan egyptierna och föra dem från det landet upp till ett gott och rymligt land, ett land som flödar av mjölk och honung ... Gå nu! Jag skall sända dig (Mose) till farao, och du skall föra mitt folk, Israels barn, ut ur Egypten.’”*¹⁸

Här ser vi än en gång att det var Mose som genomförde den fysiska befrielsen ut ur Egypten, även om det var Gud som låg bakom den. Att Gud åstadkom denna befrielse genom Mose ser vi i Hosea bok: *“Genom en profet förde HERREN Israel upp ur Egypten, och genom en profet blev folket bevarat.”*¹⁹ Men i händelsen om uttåget ur Egypten och färden till det utlovade löfteslandet fanns det förutom Mose även andra sändebud involverade:

*“Se, jag sänder en ängel framför dig, och han skall bevara dig på vägen och föra dig till den plats som jag har förberett. Tag dig till vara för honom och lyssna till hans röst. Var inte upprorisk mot honom. Han kommer inte att förlåta era överträdelser, ty mitt namn är i honom. Men om du uppmärksamt lyssnar till hans röst och gör allt vad jag säger, skall jag bli en fiende till dina fiender och en ovän till dina ovänner. Ty min ängel skall gå framför dig och föra dig till amoreernas, hetiternas, perisseernas, kananeernas, hiveernas och jebusiternas land, och jag skall utrota dem.”*²⁰

*“Så förde du ditt folk som en hjord genom Moses och Arons hand.”*²¹

¹⁵ Hebr. 2:2

¹⁶ Gal. 3:19

¹⁷ Apg. 7:34

¹⁸ 2 Mos. 3:7-8, 10

¹⁹ Hos. 12:13

²⁰ 2 Mos. 23:20-23

²¹ Ps. 77:21

*“Jag förde dig upp ur Egyptens land, ur träldomshuset befriade jag dig. Jag sände Mose, **Aron** och **Mirjam** framför dig.”²²*

I första texten ser vi att Gud sände en ängel att gå framför Israels barn för att bevara dem och föra dem till löfteslandet. Att denna ängel sedan var med dem hela vägen ser vi i Domarbokens berättelse:

*“HERRENS ängel kom från Gilgal upp till Bokim och sade: ‘**Jag förde er upp ur Egypten och lät er komma in i det land som jag med ed hade lovat ge åt era fäder och jag sade: Jag skall aldrig bryta mitt förbund med er. Och ni skall inte sluta förbund med detta lands inbyggare. Ni skall bryta ner deras altaren. Men ni har inte lyssnat till min röst ... När HERRENS ängel hade sagt detta till alla Israels barn, brast de ut i gråt.**”²³*

Här står det klart och tydligt att det var Guds ängel som förde Israels barn upp ur Egypten. Men inte bara det, utan det var även han som med ed hade lovat ge löfteslandet åt deras fäder. Men var det inte Gud som hade gett dem denna ed? Ängeln lovade även att han inte skulle bryta sitt förbund med dem. Men var inte detta ett förbund mellan Gud och Israels barn? Vad menade då ängeln med dessa anspråk? Jo, som Guds sändebud talade han å Guds vägnar. Några verser senare står det att *“de övergav **HERREN, sina fäders Gud, som hade fört dem ut ur Egyptens land**”* (v. 12). Både Gud och ängeln hade därmed fört dem ut ur slaveriet i Egypten, Gud som uppdragsgivare och ängeln som sändebud. Ängeln sade att *“ni har inte lyssnat till min röst”*. Några verser senare står det att Guds vrede upptändes mot Israel och Han sade till dem att de *“inte har velat lyssna till min röst”* (v. 20). Utifrån detta ser vi att när ängeln talade till Israels barn var det som om Gud själv hade talat till dem. Men låt oss gå vidare med ännu ett exempel på principen om sändebud, vilket vi hittar i den text då Gud förvandlade Nilens vatten till blod:

*”Därför säger HERREN så: Genom detta skall du förstå att jag är HERREN. Se, med **staven som jag håller i handen skall jag slå på Nilens vatten, och det skall förvandlas till blod ... HERREN sade till Mose: ‘Säg till Aron: Tag din stav och räck ut handen över Egyptens vatten, över dess strömmar, kanaler och sjöar och alla andra vattensamlingar, så skall de bli blod. Ja, över hela Egyptens land skall det vara blod, både i träkärl och stenkärl.’ Mose och Aron gjorde som HERREN hade befallt. Han (Aron) lyfte upp staven och slog vattnet i Nilen inför faraos och hans tjänares ögon. Då förvandlades allt vatten i floden till blod.**”²⁴*

I början på texten står det att Gud själv höll staven i sin hand, med syftet att slå på Nilens vatten. Men kan verkligen Gud hålla en fysisk trästav i sin hand (om Han nu har en hand)? Några rader längre ner står det dock att *”han (Aron) lyfte upp staven och slog vattnet i Nilen”*. Denna text visar, liksom i tidigare exempel, att Gud många gånger talar som om Han själv tänker utföra en handling, för att därefter genomföra det praktiska handlandet genom något av sina sändebud. Det är på det sättet Gud verkar i historien. Några kapitel senare har vi ett liknande exempel:

²² Mika 6:4

²³ Dom. 2:1-4

²⁴ 2 Mos. 7:17-20

*”Mose kallade till sig alla de äldste i Israel och sade till dem: ’Gå och hämta ett lamm för varje hushåll och slakta påskalammet! Tag en knippa isop och doppa den i blodet som är i skålen och stryk blodet på det övre dörrträet och de båda dörrposterna. Ingen av er får gå ut genom dörren till sitt hus före morgonen. Ty **HERREN skall gå fram för att slå Egypten**. Men när han ser blodet på det övre dörrträet och på de båda dörrposterna skall han gå förbi dörren och inte tillåta **fördärvaren att komma in i era hem och slå er**.’”²⁵*

Ännu en gång ser vi att Gud talar som om Han personligen ämnar göra något, för att därefter utse någon annan att utföra det praktiska genomförandet. Men låt oss lämna moseböckerna och gå till Domarboken. Där kan vi läsa om när Simsons föräldrar, Manoa och hans hustru, fick besök av en ängel från Gud:

*“När lågan slog upp från altaret mot himlen, för HERRENS ängel upp i lågan från altaret. Manoa och hans hustru såg detta, och de föll ner till jorden på sitt ansikte. Sedan visade sig HERRENS ängel inte mer för Manoa och hans hustru. Och Manoa förstod att det var **HERRENS ängel**. Manoa sade till sin hustru: ’Nu måste vi dö, eftersom **vi har sett Gud**.’”²⁶*

Manoa visste att det var en Guds ängel som hade uppenbarat sig för dem, men ändå sade han att det var Gud de hade fått se. Den som får se ett Guds sändebud får därmed se Gud själv. Går vi sedan vidare hittar vi ytterligare belegg för principen om sändebud i Nya testamentet. Vid ett tillfälle lät kung Herodes sätta Petrus i fängelse innan han skulle ställa honom inför rätta. Under sista natten i fängelset kom en Herrens ängel och förde honom ut därifrån:

*“När Petrus blev sig själv igen sade han: ’Nu vet jag verkligen att **Herren har sänt sin ängel och räddat mig ur Herodes hand**’ ... Då han nu insåg vad som hänt, gick han till Marias hus, hon som var mor till den Johannes som kallades Markus. Där var många församlade och bad ... Han gav tecken åt dem med handen att vara tysta, och så förklarade han för dem hur **Herren hade fört honom ut ur fängelset**.’”²⁷*

Först sade han att det var en Herrens ängel som hade räddat honom, men inför gruppen av troende sade han att det var Herren själv som hade räddat honom. Än en gång ser vi principen om sändebud. När sändebudet gör något är det som om Gud själv gör det. I många texter är skillnaden så pass liten mellan dem att det inte alltid går att se någon klar skillnad mellan de båda. Låt oss se på några sådana exempel:

*“Hur ljuvliga är inte glädjebudbärarens fotsteg när han kommer över bergen och förkunnar frid, bär fram goda nyheter och förkunnar frälsning och säger till Sion: ’Din Gud är konung!’ Hör, dina väktare ropar med hög röst, de jublar alla, ty de skall med egna ögon få se **HERREN [YHWH] vända tillbaka till Sion**.’”²⁸*

*“Se, HERRENS dag kommer! Då skall man dela bytet bland er. Ty jag skall samla alla hednafolk till strid mot Jerusalem ... Sedan skall **HERREN [YHWH] gå ut i strid mot***

²⁵ 2 Mos. 12:21-23

²⁶ Dom. 13:20-22

²⁷ Apg. 12:7-17

²⁸ Jes. 52:7-8

dessas hednafolk, så som han stred förr på drabbningens dag. På den dagen skall han stå med sina fötter på Oljeberget, mitt emot Jerusalem, österut."²⁹

YHWH i texterna ovan syftar på Jesus. Jesus är den som i namnet YHWH skall vända tillbaka till Sion och stå med sina fötter på Oljeberget. Men detta betyder inte att han är YHWH till sitt väsen utan att han är dennes sändebud som till fullo representerar Honom. Men hur kan vi vara säkra på detta? Det kan vi om vi studerar de många messianska profetiorna i Gamla testamentet, profetior som tydligt skiljer mellan YHWH och Jesus (Messias):

*"Du (YHWH) satte honom (Messias) till herre över dina händers verk, allt har du lagt under hans fötter."*³⁰

*"Se, min (YHWH) tjänare (Messias) som jag uppehåller, min utvalde, i vilken min själ har sin glädje. Jag har låtit min Ande komma över honom. Han skall utbreda rätten bland hednafolken."*³¹

*"HERREN [YHWH] kallade mig (Messias) när jag ännu var i moderlivet, han nämnde mitt namn medan jag låg i min mors sköte ... Nu säger HERREN [YHWH], han som från moderlivet danade mig (Messias) till sin tjänare, för att föra Jakob tillbaka till honom, så att Israel samlas hos honom - ty jag är ärad i HERRENS ögon, och min Gud är min starkhet - han säger: Det är för lite för dig, då du är min tjänare, att endast upprätta Jakobs stammar och föra tillbaka de bevarade av Israel. Jag skall sätta dig till ett ljus för hednafolken, för att du skall bli min frälsning intill jordens yttersta gräns."*³²

*"Se, min (YHWH) tjänare (Messias) skall handla vist. Han skall bli hög och upphöjd, ja, mycket hög. Liksom många häpnade över dig, så skall hans framträdande förvrängas mer än andra mäns och hans gestalt mer än andra människors."*³³

*"Herrens, HERRENS [YHWH] Ande är över mig (Messias), ty HERREN har smort mig till att predika glädjens budskap för de ödmjuka."*³⁴

Kan det bli mycket tydligare. Profetiskt står det att YHWH skulle sätta Messias (Jesus) till herre över sina händers verk. Detta stämmer väl överens med Jesu egna ord: *"Jag har fått all makt i himlen och på jorden."*³⁵ Även i Uppenbarelseboken kan vi se att YHWH och Jesus inte är samma "person": *"Lammet (Jesus) gick fram och tog bokrullen ur högra handen på honom (YHWH) som satt på tronen."*³⁶ Allt detta stämmer väl överens med det folket ropade när Jesus red in i Jerusalem: *"Välsignad är han som kommer i Herrens (YHWH) namn."*³⁷ Folkets förståelse var att deras Messias en dag skulle komma i YHWH:s namn, men däremot inte att han själv skulle vara YHWH till sitt väsen. Det som hände när Jesus kom till jorden var att YHWH besökte sitt folk genom

²⁹ Sak. 14:1-4

³⁰ Ps. 8:7

³¹ Jes. 42:1

³² Jes. 49:1, 5-6

³³ Jes. 52:13-14

³⁴ Jes. 61:1

³⁵ Matt. 28:18

³⁶ Upp. 5:7

³⁷ Mark. 11:9

honom. Vid ett annat tillfälle när Jesus uppväckte en änkas son i Nain, står det att folket greps av fruktan och prisade Gud med orden att "*Gud har besökt sitt folk*".³⁸ Deras förståelse av denna händelse var inte att Gud hade kommit till dem i en människokropp, utan att Han hade besökt dem *genom* Jesus, sitt sändebud.

³⁸ Luk. 7:16